

ಮಾಡಿ ಕಛೇರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಅವರು ಬರುವ ವಿಚಾರ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಏರ್‌ಪೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂಬೂರ ನುಡಿಸಲು ಅವರೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಮನವಮಿ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಂಬೂರ ನುಡಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ರಾಗ ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡಿ, ತಾನ್‌ಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಡುವ ಮಧ್ಯೆ ನನಗೂ ಒಂದೆರಡು ತಾನ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಗಾಯನದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಸ್ವರತಾನ್‌ಗಳನ್ನು ಅವರದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರು ವಾಹ್, ವಾಹ್ ಎಂದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದು ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿನಂಗಳದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ.

ಶಿಷ್ಯಂದಿರನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಸಂಗೀತದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೇ ಕಛೇರಿ ನಡೆಯಲಿ ನಾನು

ಅಲ್ಲಿ ಇರಲೇಬೇಕು ಎಂಬ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಅವರದು. ಹಾಗೆ ಹೋದಾಗ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿರುತ್ತಿದ್ದ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿ, 'ಅನಂತಜಿ ಇದ್ದಾರ್ ಆಯಿಯೇ' ಎಂದು ಕರೆದು ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಾಗ 'ಹಿ ಈಸ್ ಮೈ ಸೀನಿಯರ್ ಡಿಸ್‌ಪಲ್' ಎಂದೇ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆ (ಹನುಮಾನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಮಿಶ್ರಾ), ತಾತ (ಬಡೇ ರಾಮದಾಸ್ ಮಿಶ್ರಾ) ರಚಿಸಿ ರಾಗ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಬಂದಿಶ್‌ಗಳನ್ನೇ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಅವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ರಾಗ ಜಂಜೂಟಿ, ಮಲ್ಲಾರ್, ಜೈಜವಂತಿ, ಮಾರೊಬಿಹಾನ್... (ಇವೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ರಾಗಗಳು) ಹೀಗೆ ರಾಗ ಯಾವುದೇ ಆಗಿರಲಿ, ಆ ರಾಗವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಧಾನ, ಮಂದ್ರದಿಂದ ಅತಿತಾರಕ ಸ್ಥಾಯಿಯವರೆಗೆ

ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವರಸಂಚಾರ, ಅದ್ಭುತ ಉಸಿರು ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಶುದ್ಧ, ಸ್ವರಶುದ್ಧ ಗಾಯನ ಎಂದಿಗೂ ಮೋಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವರ ಪ್ರತೀ ಕಛೇರಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಸಂಗೀತ ತರಗತಿ ಇದ್ದಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಛೇರಿಯ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನನ್ನೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಖುಷಿಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವರ ಗಾಯನ ಶೈಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕ ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ. ರಾಗಗಳೊಂದಿಗೆ 'ಆಟ'ವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ಕೂಡ ಅನನ್ಯ. ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗವನ್ನು ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ, ವಿಲಂಬಿತ್ ಹಂತದಿಂದ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಧೃತ್‌ವರೆಗೆ ಹಾಡುವಾಗ ವಾದಿ ಸಂವಾದಿ ಸ್ವರಗಳು ಲವಲವಿಕೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಹೋದರ ಸಾಜನ್ ಮಿಶ್ರಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಬೆರಗು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದ್ದವು. ಜುಗಲ್‌ಬಂದಿ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಸ್ವರಗಳನ್ನು, ತಾನ್‌ಗಳು, ಆಕಾರ್ ತಾನ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೂಡ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಂಚಲನ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಗವನ್ನು ವಿಲಂಬಿತ್ ಲಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವಾಗ ಪ್ರತಿ ಆವರ್ತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಕ್ಷಿಪ್ಪಕರವಾದ ತಿಹಾಯ್ (ಒಂದೇ ಸ್ವರ/ಆಕಾರ್/ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗುಂಪನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿ ಮೊದಲನೇ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವುದು) ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ತಾಳದ ಮೇಲಿನ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತರಾನ ಮತ್ತು ಭಜನ್ ಹಾಡುವಾಗ ಇಡೀ ಭಜನ್‌ನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕವೇ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಕೇಳುಗರಿಗೆ ರಾಗ, ಲಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರ ಹದವರಿತ ಗಾಯನ ಕೇಳಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೂ ಅದೇ ಸಂಗೀತ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜನ್-ಸಾಜನ್ ಸಹೋದರರ ಜುಗಲ್‌ಬಂದಿ ಮನತಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂತಹ ಅಮೋಘ ಗಾಯಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನನಗೆ ಲಭ್ಯವಾದದ್ದು ಸೌಭಾಗ್ಯ ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ಪುರಸ್ಕಾರದವರು. ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಾಗ ನಾನು ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದೆ. ಆಗ 'ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನನ್ನೆಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯಂದಿರ ಪಾಲೂ ಇದೆ' ಎಂದರು. ಇದು ಅವರ ನಿರ್ಗಮನ ಹಾಗೂ ಸರಳ ಗುಣಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ನನ್ನ ಗುರು ಈಗ ನಾದಲೋಕ ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನನಗೆ ದಾರಿದೀಪ. ಅವರ ಸಂಗೀತ ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುವ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗುರುಜಿ ಅವರಿಗೆ ಇದೋ ನನ್ನ ನಾದನಮನ!

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: feedback@sudha.co.in